

รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่: การบูรณาการองค์ความรู้หลากหลายมิติเพื่อความเสมอภาคและความยั่งยืน

New Public Administration: Integrating interdisciplinary knowledge for equity and sustainability

จำสืบทวีภาณุวัฒน์ ศิริประเสริฐ^{1*} พระนักรบ เชื้อวงศ์คำ^{2*} จัตุพร ภูบุญลาภ^{3*}

นุชชัยญา เฉลิมาชาติ^{4*} วิริยะ หอมไกรลาส^{5*} นิชมน พิทักษ์กุล^{6*}

Sergeant Major Third Class Panuwat Siripasurd, Phra Nagrob Chauwangkhram, Jattuporn Phubonlap,

Nutchanya Chalermchat, Viriya Homkailas, Nichamon phitakkul

^{1,2,3,4,5,6} หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{1,2,3,4,5,6} Public Administration Program, Sakon Nakhon Rajabhat University

Corresponding author's e-mail: panuwat.hiso1509@gmail.com^{1}, Phra5913.404003@gmail.com²,

kwang_heartily@hotmail.com³, rattanawadee1990@gmail.com⁴, Homkailas.ect@gmail.com⁵,

Nichmon.1999@gmail.com⁶

Received: February 15, 2024

Revised: December 20, 2024

Accepted: December 28, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษารัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสำรวจเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทัศน์และทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ ตั้งแต่ยุคดั้งเดิมจนถึงยุคใหม่ โดยมุ่งเน้นการทำความเข้าใจวิวัฒนาการของแนวคิดและทฤษฎีในแต่ละยุค การเปลี่ยนแปลงของกระบวนการทัศน์ที่สะท้อนถึงความเชื่อและกรอบแนวคิดทางวิชาการ รวมถึงการนำไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาและอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภาครัฐ การเปลี่ยนแปลงของกระบวนการทัศน์ในแต่ละยุคมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน บางครั้งยังพบความทับซ้อนของทฤษฎีในแต่ละแนวคิด ดังนั้น การศึกษารอบแนวคิดและทฤษฎีจึงต้องอาศัยมุมมองที่หลากหลายและหลอมรวมความรู้จากหลายสาขา รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ (NPA) มีเป้าหมายสำคัญในการปรับปรุงโครงสร้างและกลไกการทำงานขององค์กรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยทั้งภายในและภายนอกองค์กร การนำองค์ความรู้แบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) มาใช้เป็นแนวทางสำคัญ ซึ่งหมายถึงการผสมผสานความรู้ ทฤษฎี วิธีการ และมุมมองจากหลากหลายสาขาวิชา เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งและรอบด้านต่อประเด็นที่ศึกษา นอกจากนี้ การศึกษายังมุ่งเน้นถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหาสาธารณะ ผลกระทบขององค์กรที่มีต่อผู้รับและผู้ให้บริการ ตลอดจนการส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในกระบวนการบริหารงานภาครัฐ

คำสำคัญ : รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่, การบูรณาการ, องค์ความรู้หลากหลายมิติ, ความเสมอภาค, ความยั่งยืน

Abstract

The goal of this study on New Public Administration (NPA) is to examine and investigate the paradigms and public administration theories that transition from the Old Public Administration (OPA) to the New Public Administration (NPA). The focus is on understanding the evolution of concepts and theories in each era, the paradigm shifts that reflect academic beliefs and frameworks, and their application in problem analysis and explaining phenomena related to public administration. Though we often observe overlaps between theories, each era's paradigm exhibits unique characteristics. Therefore, studying frameworks and theories requires a diverse perspective and the integration of knowledge from multiple disciplines. The New Public Administration (NPA) emphasizes improving organizational structures and mechanisms to align with changing environmental conditions. It highlights the importance of both internal and external organizational factors. Leveraging interdisciplinary knowledge, combining theories, methods, and perspectives from various fields, is a key approach that fosters a deeper and more comprehensive understanding of the issues under study. Moreover, the study emphasizes addressing public problems, assessing organizations' impact on service recipients and providers, and promoting equality and fairness in public administration processes.

Keywords: New Public Administration, integrating, interdisciplinary knowledge, equity, sustainability

บทนำ

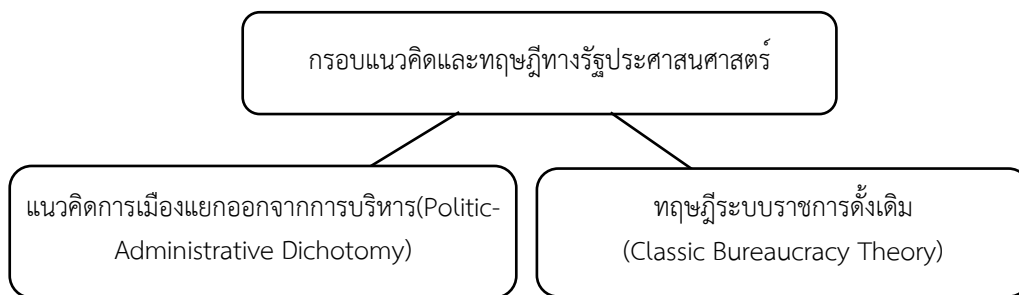
รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ (New Public Administration) เกิดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1968 จากการริเริ่มของกลุ่มนักวิชาการรุ่นใหม่ที่น่าโดย Dwight Waldo ในการประชุมสัมมนาที่ศูนย์ประชุมมินโนบุรุค เมืองชิราคิวส์ สหรัฐอเมริกา วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งนั้นคือการแก้ไขปัญหาสังคมในสหรัฐอเมริกา ซึ่งขณะนั้นมองว่าแนวคิดการบริหารภาครัฐในยุคก่อนยังคงเชื่อมั่นในลัทธิปฏิฐานนิยม (positivism) และลัทธิเหตุผลนิยม (rationalism) ที่เน้นการศึกษาข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์และการวิเคราะห์เชิงเหตุผลเพียงอย่างเดียว แนวคิดเหล่านี้ถูกวิพากษ์ว่าเป็นกรอบการศึกษาและการบริหารจัดการที่คับแคบ ไม่สามารถสะท้อนความซับซ้อนของปัญหาในสังคมได้อย่างแท้จริง (อิทธิชัย สิตำ, 2560) นักวิชาการในแนวคิดรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่จึงเสนอแนวทางที่เน้นมนุษยนิยม โดยให้ความสำคัญกับค่านิยม (values) ศีลธรรม (morality) และความเป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้น แนวคิดนี้เปิดกว้างต่อการศึกษาทฤษฎีปทัสถาน (normative theory) ปรัชญา (philosophy) และการปฏิบัตินิยม (activism) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาองค์กรในรูปแบบใหม่ (new organization form) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีความริเริ่มสร้างสรรค์และพร้อมทดลองวิธีการใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน หนึ่งในเป้าหมายสำคัญของรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่คือการปรับปรุงโครงสร้างและกลไกการทำงานขององค์กรภาครัฐให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับประชาชนในฐานะผู้รับบริการ แนวคิดนี้นำเสนอกรอบการทำงานที่ไม่เพียงตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน แต่ยังมุ่งสร้างสังคมที่เสมอภาคและยุติธรรม

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและกระบวนทัศน์ที่สำคัญในรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ รวมถึงการเปรียบเทียบกับรัฐประศาสนศาสตร์แบบดั้งเดิม (Old Public Administration) เพื่อทำความเข้าใจถึงพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภาครัฐ นอกจากนี้ ยังมุ่งวิเคราะห์ถึงผลกระทบของแนวคิดนี้ต่อองค์กร

ภาครัฐ การให้บริการสาธารณะ และบทบาทของประชาชนในกระบวนการพัฒนาองค์กร เนื้อหาจะครอบคลุมถึงการเปลี่ยนผ่านของกระบวนการทัศน์ในรัฐประศาสนศาสตร์จากแนวคิดแบบดั้งเดิมที่เน้นประสิทธิภาพและลำดับขั้นตอน มาสู่แนวคิดที่มุ่งเน้นการบริการและการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ บทความนี้ยังตั้งคำถามถึงวิธีการที่องค์กรภาครัฐสามารถปรับตัวเพื่อตอบสนองความท้าทายใหม่ ๆ ในยุคดิจิทัล พร้อมทั้งเสนอมุมมองที่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ท้ายที่สุด แนวคิดรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ไม่เพียงเป็นเพียงแค่การปฏิรูปองค์กรเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างระบบการบริหารที่คำนึงถึงความต้องการของสังคมในวงกว้าง และการให้บริการที่มีคุณภาพมากขึ้น

กรอบแนวคิดทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ในยุคดั้งเดิม

เนื่องด้วยเป็นยุคเริ่มต้นของวิชาการทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ องค์ความรู้ในยุคนี้อาศัยหลักประสบการณ์นิยม ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น อ้างอิงเทวสิทธิ์ ขนบธรรมเนียม และใช้เหตุผลเชิงอุปมานจากกฎหมายและระเบียบแบบแผน กรอบแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ในยุคบุกเบิกที่สำคัญ ได้แก่ แนวคิดการเมืองแยกออกจากการบริหาร (Political-Administrative Dichotomy) และทฤษฎีระบบราชการดั้งเดิม (Classic Bureaucracy Theory) ที่นำเสนอโดย วูดโรว์ วิลสัน (Woodrow Wilson) และทฤษฎีระบบราชการดั้งเดิม (Classic Bureaucracy Theory) ที่นำเสนอโดย แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) (สุรศักดิ์ ชะมารัมย์, 2559)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ในยุคบุกเบิก

แนวคิดการเมืองแยกออกจากการบริหาร (Political-Administrative Dichotomy)

วูดโรว์ วิลสัน (Woodrow Wilson) คือ ศาสตราจารย์และอดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน และอดีตประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ผู้ได้รับการยอมรับว่าเป็นบิดาแห่งวิชารัฐประศาสนศาสตร์ได้นำเสนอแนวคิดการเมืองแยกออกจากการบริหาร (Political-Administrative Dichotomy) ในบทความเกี่ยวกับการศึกษาการบริหาร (The Study of Administration) ว่าฝ่ายการเมือง มีหน้าที่กำหนดนโยบาย ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่ ในการนำเอานโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องแยกออกจากกันโดยเด็ดขาด เหตุผลสำคัญเพราะต้องการให้การบริหารราชการเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส เป็นกลางทางการเมือง ซึ่งจะสามารถลดการทุจริตคอร์รัปชันจากฝ่ายการเมือง และระบบการเล่นพรรคเล่นพวกซึ่งเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางทั้งในรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นในสมัยนั้น

ทฤษฎีระบบราชการดั้งเดิม (Classic Bureaucracy Theory)

เกิดขึ้นในช่วง ค.ศ.1900 – 1950 โดยมีพัฒนาการมาจากนักสังคมวิทยาและให้ความสำคัญกับองค์การที่ชื่อว่า แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาชาวเยอรมันแต่สำเร็จการศึกษาด้านกฎหมายแต่สนใจด้านสังคมวิทยาเป็นบุคคลแรกที่เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์การในรูปแบบอุดมคติ (Ideal Type) หรือที่รู้จักในนามระบบราชการ (Bureaucracy) หรือองค์การขนาดใหญ่ที่เป็นทางการถือว่าเป็นตัวแบบโครงสร้างขององค์การที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการจัดองค์การเพื่อให้บรรลุ

วัตถุประสงค์ขององค์การแบบราชการในอุดมคติที่ไม่ได้เกิดจากประสบการณ์ในการทำงาน (Ideal Type of Bureaucracy) ซึ่งมีลักษณะที่มีเหตุผลโดยกฎหมาย (Legal rational) แต่เขาสรางในแง่ของนักวิชาการหรือปัญญาชนที่คิดารูปแบบองค์การในอุดมคติ (Ideal Type) หรือองค์การขนาดใหญ่ที่เป็นทางการ (Bureaucracy) ซึ่งสาระสำคัญขององค์การแบบราชการในทัศนะของแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) สรุป แนวคิดการเมืองแยกออกจากการบริหาร (Dichotomy of Politics and Administration) เสนอโดย วูดโรว์ วิลสัน (Woodrow Wilson) ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 แนวคิดนี้มุ่งเน้นไปที่การแบ่งแยกบทบาทและหน้าที่ของฝ่ายการเมืองและฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างชัดเจน โดยมีหลักการสำคัญ ได้แก่ การแบ่งแยกหน้าที่ คือ ฝ่ายการเมือง มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย กฎหมาย และเป้าหมาย และฝ่ายบริหาร มีหน้าที่ในการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายหลักของการบริหาร คือ ประหยัดและประสิทธิภาพ (Economy and Efficiency) ส่วนทฤษฎีระบบราชการแบบดั้งเดิมโดย แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ต้นศตวรรษที่ 20 ทฤษฎีนี้มุ่งเน้นไปที่การอธิบายลักษณะของระบบราชการที่มีประสิทธิภาพ ข้อดีช่วยให้การทำงานเป็นระบบมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมความเป็นกลางและ professionalism ของข้าราชการ, ช่วยให้ควบคุมการทำงานของข้าราชการ แต่ก็ยังไม่ได้รับการยกย่องค้ความรู้จากสาขาอื่น

กรอบแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ยุคใหม่

รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ (New Public Administration: NPA) จัดเป็นอีกแนวความคิดที่มีความสำคัญอย่างมากซึ่งท้าทายแนวคิดและทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ยุคดั้งเดิม เช่น แนวคิดการเมืองแยกออกจากการบริหาร ที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของความเป็นจริงของสังคม โดยแนวคิดดังกล่าวมีอิทธิพลอย่างมากต่อพัฒนาการของวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ในเวลาต่อมา ผลกระทบจากการที่สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ได้รับในเวลาต่อมาจากการตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดของสำนักพฤติกรรมนิยมที่สำคัญคือ 1) นักวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์นาระเบียบวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์สังคมและพฤติกรรมมาใช้ในงานวิจัยพื้นฐานของรัฐประศาสนศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ 2) การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ได้มุ่งไปสู่ทิศทางการวิจัยเชิงปริมาณมากขึ้น 3) นักวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ภายใต้สำนักพฤติกรรมนิยมได้ทุ่มเทความสนใจไปสู่การสร้างทฤษฎีระดับสูงและทฤษฎีระดับกลางมากกว่าทฤษฎีระดับล่าง 4) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์เริ่มได้รับการพัฒนาเข้าสู่ความเป็นสหวิทยาการมากยิ่งขึ้น (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2552) นักรัฐประศาสนศาสตร์หนุ่มสาวรุ่นใหม่ (Young Public Administration) ได้แสดงความรู้สึกรู้สึกอึดอัดไม่พอใจในสภาพที่เป็นมาและเป็นอยู่ของรัฐประศาสนศาสตร์ โดยดีไวท์ วอลโด (Dwight Waldo) นักวิชาการรัฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงมากคนหนึ่งได้ร่วมกันจัดการประชุมภายใต้หัวข้อ “รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่” ขึ้นที่ศูนย์ประชุมมินนาวด์บรู๊ค (Minnowbrook) ณ มหาวิทยาลัยซีราคิวส์ (Syracuse University) มลรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกาในเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 1968 เพื่อแสวงหาและนำเสนอแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์และแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ศึกษาลักษณะของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ว่าสามารถตอบโจทย์ในการแก้ไขต่างๆ ที่เพียงพอหรือไม่ ที่ประชุมมีการถกอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางสังคมต่างๆ อย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งได้เสนอแนวความคิดต่างๆ พอสรุปปัญหาทางรัฐประศาสนศาสตร์ได้ ใน 4 ประเด็น ดังนี้

1. ขอบข่ายที่เหมาะสมของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์คืออะไร
2. แนวทางการศึกษาค้นคว้าที่เหมาะสมกับขอบข่ายดังกล่าวเป็นอย่างไร
3. ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ใดที่มีคุณประโยชน์ต่อสังคม
4. รัฐประศาสนศาสตร์มีสาระทางปทัสถานและ/หรือทางจริยธรรมประการใดบ้าง

กลุ่มนักรัฐประศาสนศาสตร์ที่เข้าร่วมประชุมได้พร้อมใจกันเรียกร้องให้หันมาสนใจต่อการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ที่เน้นให้ความสำคัญแก่ตัวมนุษย์หรือผู้ใช้บริการมากกว่าตัวองค์กรหรือนโยบายของหน่วยงาน (วิเชียร วิทยอุดม, 2551) ซึ่งเป็นการลดความสนใจเรื่องดั้งเดิม อย่าง เช่น ประสิทธิภาพ (efficiency) ประสิทธิผล (effectiveness) การงบประมาณ (budgeting) และเทคนิคการบริหาร (administrative techniques) แต่หันไปสนใจทฤษฎีปทัสถาน (normative theory) ปรัชญา (philosophy) และปฏิบัตินิยม (activism) ปัญหาที่รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ยกมา ได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม การเจริญเติบโตของปัจเจกบุคคลในองค์กร ความสัมพันธ์กับผู้รับบริการของระบบราชการ รวมถึงปัญหาความเป็นเมือง เทคโนโลยีและความรุนแรง (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2553)

โดยสรุปสาระสำคัญของแนวความคิดของรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ เกี่ยวกับความเป็นธรรมทางสังคมได้ดังนี้ (จิรัช วิระสย, สุรพล ราชภัณฑารักษ์ และสุรพันธ์ ทับสุวรรณ, 2551)

1. เห็นว่านักบริหาร (administrators) เป็นผู้ปฏิบัติงานทั้ง 2 อย่าง คือกำหนดนโยบายและบริหารนโยบาย ดังนั้นเรื่องนโยบายและการบริหารจึงควรเป็นเรื่องที่ต่อเนื่องกัน นักบริหารควรได้รับการมอบหมายทั้งเรื่องการจัดการที่ดีและความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งถือเป็นค่านิยม วัตถุประสงค์หรือเหตุผลร่วมกันของรัฐประศาสนศาสตร์

2. รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ห่วงใยเรื่องการเปลี่ยนแปลง คือ รัฐประศาสนศาสตร์จะต้องพยายามแสวงหาหนทางที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบายและโครงสร้างต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคขัดขวางความเป็นธรรมในสังคม ทั้งนี้โดยมุ่งส่งเสริมวัตถุประสงค์ของรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ คือ 1) การจัดการที่ดี 2) มีประสิทธิภาพ 3) ประหยัด และ 4) มีความเป็นธรรมทางสังคม

3. รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่มีแนวโน้มที่จะศึกษาแบบทดลองหรือสนับสนุนรูปแบบของการจัดการราชการที่แก้ไขในแนวคิดบางประการ

4. รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่สนับสนุนการปกครอง โดยฝ่ายบริหารที่ไม่แต่เพียงพยายามแสวงหาทางที่จะให้ฝ่ายบริหารปฏิบัติหน้าที่ในการกำหนดนโยบายตามอำนาจที่ได้รับมอบให้เป็นผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัดที่สุด แต่เพียงพยายาม แสวงหาหนทางที่จะใช้ในการบริหารนโยบาย เพื่อช่วยปรับปรุงคุณภาพของชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

5. รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่พยายามที่จะให้มีการมุ่งความสนใจไปที่ตัวปัญหาและพยายามพิจารณาทางเลือกต่างๆ ที่เป็นไปได้ในการเผชิญกับปัญหานั้นๆ โดยสถาบัน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น

6. รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่เน้นในส่วนที่เป็นราชการมากกว่าบริหารทั่ว ๆ ไปในการแก้ไขปัญหา

นอกจากนี้ รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ มีสาระสำคัญ (อวยชัย ขบา และทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ 2556) สรุปเอาไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม (relevance) รัฐประศาสนศาสตร์ควรมุ่งหมายในการรับใช้สังคม โดยคำนึงถึงความต้องการของสังคมและประโยชน์สาธารณะไม่ยึดติดกับหลักการและวิธีการทางการบริหารซึ่งใช้สายการบังคับบัญชาและกฎหมายเป็นกรอบในการดำเนินงานแบบไม่ยืดหยุ่นควรกำหนดให้ความต้องการของสังคมเป็นตัวตั้งในการดำเนินงานมากกว่า

2. การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง (Change) รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่วิจารณ์รัฐประศาสนศาสตร์แบบดั้งเดิมมุ่งเน้นการรักษาสถานภาพเดิม (Status quo) แต่แนวคิดนี้เห็นว่า รัฐประศาสนศาสตร์ควรให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับสภาพด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองระบบบริหารควรมีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

3. ให้ความสำคัญกับค่านิยม (Value) ในการบริหารรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่เห็นว่า ปรัชญาของรัฐประศาสนศาสตร์ควรเปลี่ยนจากเดิมที่ปราศจากค่านิยม (Value-free) เพราะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และไม่พึงปรารถนา เพราะเป็นการ

บริหารในเชิงอุดมคติเหมาะสำหรับโครงสร้างสังคมที่มีความเท่าเทียมกัน แต่ในความเป็นจริงของสังคมที่ยังมีผู้ที่เสียเปรียบทางสังคมที่ควรได้รับความช่วยเหลือ ดังนั้น รัฐประศาสนศาสตร์จึงควรเน้นการส่งเสริมค่านิยมในเรื่องความเสมอภาค (Equity) ความเป็นธรรม (Fairness) และความยุติธรรม (Justice) ความรับผิดชอบต่อสังคมศีลธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของประชาชนและการให้ประชาชนมีทางเลือกมากขึ้นส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคม

4. ไม่เห็นด้วยกับการแบ่งแยกการบริหารออกจากการเมือง เนื่องจากในสงครามโลกการบริหารต้องอาศัยการตัดสินใจที่ฉับไว มีความยืดหยุ่นใช้ความคิดสร้างสรรค์และใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจระบบราชการที่ไม่ยืดหยุ่นและการยึดสายการบังคับบัญชาเป็นหลักในการบริหารไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้สิ่งแวดล้อมดังกล่าว แนวคิดรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ จึงเสนอให้มีแนวคิดเรื่องประสิทธิภาพได้กรอบของสังคม ศีลธรรม และการเมืองที่กว้างมากขึ้นกว่าหลักการของประสิทธิภาพที่มีจากมุมมองด้านการบริหารเพียงอย่างเดียว

รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่เน้นศีลธรรม (moral tones) และได้รับการยอมรับว่าเป็นทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) มุ่งให้ความสำคัญต่อปัญหาสาธารณะและการแก้ไขปัญหาสาธารณะ การศึกษาผลกระทบขององค์การต่อผู้รับบริการและผลกระทบของผู้รับบริการต่อองค์การการให้ความสำคัญต่อความเสมอภาคความเป็นธรรมในสังคม เป็นครั้งแรกที่รัฐประศาสนศาสตร์สนใจต่อการศึกษาปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์การ(เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2553)

กรอบแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ในยุคการจัดการภาครัฐแนวใหม่

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management-NPM) คือ ปรัชญาการบริหารจัดการที่ภาครัฐนำมาใช้ตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ 1980 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการภาครัฐมีความทันสมัย เป็นโดยกระบวนการทัศน์ (Paradigm) การบริหารจัดการเป็นแนวคิดที่ถูกนำมาใช้ในภาครัฐ ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดีและ เสนอหลักการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุดในปัจจุบันนี้ การบริหารที่มีจุดมุ่งเน้นคือการบริหารงานที่เน้นวัตถุประสงค์ หรือผลลัพธ์ทั้งในแง่ของผลผลิตความคุ้มค่าของเงินรวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและการสร้างความพึงพอใจ แก่ผู้รับบริการ โดยนำเอาเทคนิควิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่เข้ามาใช้และให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมการบริหารราชการของประชาชนด้วย การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่จึงเป็นกระบวนการทัศน์ (Paradigm) ของการบริหารงานภาครัฐ ในปัจจุบันที่มีอิทธิพลต่อการปฏิรูปในหลายๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยของเราด้วย นักวิชาการที่จัดอยู่ในกลุ่มการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ได้แก่ คริสโตเฟอร์ ฮูด (Christopher Hood) โจนาธาน บอสตัน (Jonathan Boston) ออสมบอร์น (David Osborn) และเกบ เลอร์ (Ted Gaebler) เป็นต้น

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามแนวคิดของ คริสโตเฟอร์ ฮูด (Christopher Hood)

คริสโตเฟอร์ ฮูด (Christopher Hood) (อ้างถึงใน ประโยชน์สงกลิ่น 2551) เป็นนักวิชาการคนแรก ๆ ที่เสนอการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ สรุปสาระสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มี 7 ประการ ดังนี้

1. การดำเนินงานโดยผู้จัดการมืออาชีพ หมายถึง การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีการมอบหมายให้ผู้จัดการที่เป็นมืออาชีพเข้ามาดำเนินงานภาครัฐ โดยระบุตัวบุคคลที่ควบคุมการตัดสินใจในองค์การที่ชัดเจนและผู้จัดการมีอิสระในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ เป้าหมายของการปฏิบัติในข้อนี้เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบต่องานและผลงานที่ชัดเจน ไม่ใช่เป็นการแผ่กระจายของอำนาจไปทั่วจนหาผู้รับผิดชอบที่แท้จริงไม่ได้

2. การมีมาตรฐานและตัวชี้วัดการปฏิบัติงานที่ชัดเจน หมายถึง บริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ จะต้องมีการนิยามวัตถุประสงค์เป้าหมายและตัวชี้วัดของความสำเร็จให้ชัดเจน ซึ่งกำหนดเป็นเชิงปริมาณโดยเป้าหมายของการปฏิบัติ คือ กำหนดความรับผิดชอบต่อผู้มีเป้าหมายอย่างชัดเจนและการทำงานที่มีประสิทธิภาพ คือ การดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย

3. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เน้นควบคุมผลที่ออกมา โดยการจัดสรรทรัพยากรและการให้รางวัลจะเชื่อมโยงกับการวัดผลการปฏิบัติงาน

4. การแบ่งแยกหน่วยงาน หมายถึง การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ต้องแบ่งแยกหน่วยงานของภาครัฐ โดยการแบ่งแยกหน่วยงานที่ก่อนหน้านี้ มีลักษณะเป็นหนึ่งเดียวไปสู่รูปแบบของหน่วยย่อยที่เป็นบริษัทตามประเภทของการผลิต ดำเนินงานในรูปแบบของการกระจายอำนาจ งบประมาณและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานในรูปของเครือข่ายในแนวนอน

5. การมุ่งเน้นการแข่งขัน หมายถึง การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เน้นให้มีการแข่งขันกันภายในภาครัฐมากขึ้น เน้นไปที่รูปแบบของการทำสัญญาและกระบวนการของการประมูลเป็นสำคัญ เป้าหมายของการปฏิบัติในข้อนี้ก็คือ ในการแข่งขันเพื่อเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่การมีต้นทุนที่ต่ำและมีมาตรฐานของการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น

6. การใช้รูปแบบการจัดการจากภาคเอกชน หมายถึง การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เน้นการนำรูปแบบของการจัดการจากภาคเอกชนเข้ามาใช้ในภาครัฐเป็นการเปลี่ยนแปลง จากแนวคิดการให้บริการภาครัฐที่มีการจัดการแบบกองทัพไปสู่รูปแบบของการจัดการที่มีความยืดหยุ่นในการจ้างงาน การให้รางวัลและการใช้เทคนิคการโฆษณาประชาสัมพันธ์มากขึ้น

7. การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ให้ความสำคัญกับความมีวินัยและความประหยัดในการใช้ทรัพยากรมากขึ้น โดยใช้วิธีการลดต้นทุนและเพิ่มควมมีระเบียบวินัยในการทำงาน ซึ่งเป้าหมายในการปฏิบัติ คือ ต้องการให้มีการตรวจสอบการใช้ทรัพยากรภาครัฐ และต้องการให้ได้ผลงานที่มากขึ้นด้วยทรัพยากรที่น้อยลง

การจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามแนวคิดของ โจนาธาน บอสตัน (Jonathan Boston)

โจนาธาน บอสตัน (Jonathan Boston) และคณะ (อ้างถึงในทศพร ศิริสัมพันธ์, 2551) ได้สรุปลักษณะสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ 10 ประการ ดังต่อไปนี้

1) มีความเชื่อว่าการบริหารงานมีลักษณะความเป็นสากลสภาพหรือไม่มีความแตกต่างอย่างเป็นนัยสำคัญระหว่างการบริหารงานของภาครัฐกิจเอกชนและการบริหารงานภาครัฐ

2) ปรับเปลี่ยนการให้น้ำหนักความสำคัญไปจากเดิมที่มุ่งเน้นการควบคุมทรัพยากร (ปัจจัยนำเข้า) และกฎระเบียบ เป็นเรื่องของการควบคุมผลผลิตและผลลัพธ์หรือปรับเปลี่ยน จากการให้ความสำคัญในการรับผิดชอบต่อกระบวนการงาน (process accountability) ไปสู่การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ (accountability for result)

3) ให้ความสำคัญต่อเรื่องทักษะการบริหารจัดการมากกว่าการกำหนดนโยบาย

4) โอนถ่ายอำนาจการควบคุมของหน่วยงานส่วนกลาง (devolution of centralized power) เพื่อให้อิสระและความคล่องตัวแก่ผู้บริหารของแต่ละหน่วยงาน

5) ปรับเปลี่ยนโครงสร้างหน่วยงานราชการใหม่ให้มีขนาดเล็กลงในรูปแบบของหน่วยงาน อิสระในกำกับโดยเฉพาะการแยกส่วนระหว่างภารกิจงานเชิงพาณิชย์ (การกำกับดูแลควบคุม) ภารกิจงานเชิงนโยบายและการให้บริการออกจากกัน อย่างเด็ดขาด

6) เน้นการแปรรูปกิจการของรัฐให้เป็นของเอกชนและให้มีการจ้างเหมาบุคคลภายนอก (outsourcing) รวมทั้งการประยุกต์ใช้วิธีการจัดจ้างและการแข่งขันประมูลงาน (competitive tendering) เพื่อลดต้นทุนและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ

7) ปรับเปลี่ยนรูปแบบสัญญาจ้างบุคลากรของภาครัฐให้มีลักษณะเป็นระยะสั้นและกำหนดเงื่อนไขข้อตกลงให้มีความชัดเจนสามารถตรวจสอบได้

8) เลียนแบบวิธีการบริหารจัดการของภาครัฐกิจเอกชน

9) มีการสร้างแรงจูงใจและให้รางวัลตอบแทนในรูปของตัวเงิน (monetary incentives) มากขึ้น ทำงานให้ได้ผลประโยชน์ด้านตัวเงิน ให้เงินมาเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน โดยไม่ต้องให้สิ่งของ

10) สร้างระเบียบวินัยและความประหยัดในการใช้จ่ายเงินงบประมาณลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและเพิ่มผลผลิต

การจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามแนวคิดของออสบอร์น (David Osborne) และเกเบิลอร์ (Ted Gaebler)

ออสบอร์น (David Osborne) และเกเบิลอร์ (Ted Gaebler) ตีพิมพ์หนังสือชื่อ Reinventing Government (การแปลงโฉมระบบราชการใหม่) ตีพิมพ์ในปี 1992 เนื้อหาที่อยู่ภายในเล่มเสนอให้รัฐบาลสหรัฐดำเนินการปฏิรูประบบราชการและการบริหารจัดการภาครัฐ มีลักษณะ 10 ประการต่อไปนี้

1) ต้องการให้ระบบราชการทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงมากกว่าให้ระบบราชการลงมือทำงานเอง (a catalytic government)

2) ต้องการให้ระบบราชการเป็นระบบที่ชุมชนเป็นเจ้าของและเป็นระบบราชการที่มอบอำนาจให้กับประชาชนไปดำเนินการเองมากกว่าที่จะเป็นกลไกที่คอยให้บริการแต่อย่างเดียว (a community-owned government)

3) ต้องการให้ระบบราชการมีลักษณะของการแข่งขันการให้บริการสาธารณะ (a competitive government)

4) ต้องการให้ระบบราชการเป็นระบบที่ขับเคลื่อนด้วยภารกิจมากกว่าขับเคลื่อนด้วยกฎระเบียบ (a mission – driven government)

5) ต้องการให้ระบบราชการเป็นระบบที่ให้ความสำคัญต่อผลของการปฏิบัติงานมากกว่าสนใจถึงปัจจัยนำเข้าทางการบริหารงานและขั้นตอนการทำงานทั้งหลาย (a results-oriented government)

6) ต้องการให้ระบบราชการเป็นระบบที่มุ่งสนองตอบต่อการเรียกร้องของลูกค้ามากกว่าจะสนองต่อความต้องการของตัวระบบราชการและข้าราชการเอง (a customer-driven government)

7) ต้องการให้ระบบราชการดำเนินงานในลักษณะที่เป็นแบบรัฐวิสาหกิจมุ่งการแสวงหารายได้มากกว่าการใช้จ่าย (an enterprising government)

8) ต้องการให้ระบบราชการเป็นระบบที่มีการเผื่อระวังล่วงหน้า คือ ให้มีการเตรียมป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดในอนาคตมากกว่าที่จะคอยให้ปัญหาเกิดขึ้นแล้วค่อยตามแก้ (an anticipatory government)

9) ต้องการให้ระบบราชการเป็นระบบที่มีการกระจายอำนาจจากข้างบนลงไปสู่ข้างล่าง ตามลำดับชั้น โดยเน้นให้ข้าราชการระดับปฏิบัติงานหลักมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการทำงานเป็นทีม (a decentralized government)

10) ต้องการให้ระบบราชการเป็นระบบที่ปรับเปลี่ยนไปตามกลไกของตลาด (a market oriented government) (เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์, 2551)

นอกจากนี้ การจัดการภาครัฐแนวใหม่ได้รับอิทธิพลทางความคิดอย่างน้อยที่สุดมาจากแนวคิด 4 กระแสหลักผสมผสานกันขึ้นมาเป็นการจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2547)

1) แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ หรือที่เรียกว่า **เศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก (Neo-classic Economics)** แนวคิดที่สนับสนุนการดำเนินการกิจของรัฐ โดยใช้กลไกตลาดเพิ่มขึ้น หรือที่เรียกว่า “Marketization” ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาทำหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะแทนภาครัฐ เพราะมีความเชื่อว่าเอกชน สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพได้มากกว่าภาครัฐ

2) แนวคิดการจัดการนิยม (Managerialism) แนวคิดของการจัดการภาครัฐแนวใหม่หรืออาจเรียกได้ว่าเป็น “Business-like approach” เป็นการบริหารรัฐกิจตามสไตล์นี้เรียกว่า Business-like approach เชื่อว่า วิธีการบริหารจัดการนั้นเหมือนกันทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน

3) **แนวคิดทางรัฐศาสตร์** แนวคิดทางการปกครองร่วมสมัยที่ให้ความสำคัญกับเรื่องประชารัฐ หรือ “Participatory State” ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเน้นความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล เน้นต่อการตอบสนองความต้องการของประชาชนและเรื่องการกระจายอำนาจ

4) **แนวคิดทางกฎหมายปกครอง** ได้รับอิทธิพลมาจากนักกฎหมายมหาชน เน้นหลักนิติธรรม หรือ “Rule of Law” เนื่องจากการจัดการภาครัฐแนวใหม่ เป็นการบริหารที่มุ่งเน้นไปที่วัตถุประสงค์หรือผลสัมฤทธิ์ทั้งในแง่ของผลผลิตความคุ้มค่าของเงิน รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการโดยนำเอาเทคนิควิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่เข้ามาใช้รวมถึงการมุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการของประชาชนในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ด้วย

สำหรับ องค์ประกอบของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการไทย ประกอบด้วย

1. ประสิทธิภาพ (Effectiveness) การปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลิตภาพที่คุ้มค่าต่อการลงทุน และบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนร่วม ทั้งนี้ต้องลดขั้นตอนและระยะเวลา ในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่าย ตลาดจนยกเลิกภารกิจที่ล่าสมัยและไม่มีความจำเป็น

2. ประสิทธิภาพ (Efficiency) การบริหารราชการที่มีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และอยู่ในระดับที่ตอบสนองความคาดหวัง ของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุง การปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3. การตอบสนอง (Responsiveness) การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึง ตอบสนองตามความคาดหวัง ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่างกัน

ตาราง 1 การเปรียบเทียบการบริหารจัดการภาครัฐแบบดั้งเดิมและภาครัฐภาครัฐแนวใหม่

แบบดั้งเดิม	แบบใหม่
เจ้าหน้าที่ภาครัฐขาดหลักจริยธรรม - พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้อง ไม่ชอบธรรม และขัดต่อหลักจริยธรรมอันดีงาม ส่งผลเสียต่อประชาชนและประเทศชาติ	ภาครัฐมีความเสมอภาคเป็นธรรม - สภาวะที่บุคคลทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ สถานะทางสังคม หรือความแตกต่างอื่นใด
ภาครัฐขาดแนวคิดใหม่ - สภาวะที่บุคคล องค์กร หรือสังคม ไม่สามารถคิดริเริ่มหาวิธีการใหม่ ๆ หรือแก้ปัญหาเดิม ๆ ด้วยวิธีการที่แตกต่างออกไป ส่งผลต่อการพัฒนาและความก้าวหน้า	ผู้บริหารยึดหลักธรรมาภิบาล - การบริหารที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดมั่นในหลักนิติธรรม เน้นประสิทธิภาพ และความรับผิดชอบต่อสังคม
ภาครัฐไม่สนใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคม - สภาวะที่บุคคลไม่สนใจหรือไม่ใส่ใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม	ภาครัฐสนใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

	- การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับระบบ โครงสร้าง รูปแบบ และพฤติกรรมของบุคคลในสังคม ซึ่งส่งผลต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และ ความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม
ภาคไม่สามารถแก้ปัญหาสาธารณะได้ - ปัญหาที่มีผลกระทบต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคม ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน	ภาครัฐแก้ไขปัญหาสาธารณะและตอบสนองประชาชน - การดำเนินการเพื่อลดหรือขจัดปัญหาที่มีผลกระทบต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคม
ภาครัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน - สภาวะที่รัฐบาล หน่วยงาน หรือองค์กรไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหา หรือตอบสนองความต้องการของประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้	การเมืองยึดผลประโยชน์ให้กับประชาชน - การเมืองที่มุ่งตอบสนองความต้องการ ของประชาชน มุ่งแก้ปัญหาของประชาชน และสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ มีความเปลี่ยนแปลงจากยุคเดิม ต่อต้านแนวคิดแบบดั้งเดิม โดยรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่จะเน้นประสิทธิภาพและการบริหารจัดการภาครัฐ มุ่งเน้นไปที่การตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และความเป็นธรรมทางสังคม มีการกระจายอำนาจให้กับหน่วยงานของรัฐที่มีลักษณะที่ยืดหยุ่น มีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ขอรับบริการภาครัฐ โดยความต้องการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารงานให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ในฐานะผู้รับบริการสาธารณะได้อย่างครอบคลุม สะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น ทั้งนี้ มีการนำเอาวิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่ปฏิบัติกันอยู่ในภาคธุรกิจเอกชนเข้ามาปรับใช้ในการบริหารงานภาครัฐ หรือที่เรียกว่า การบริหารที่คล้ายกับภาคธุรกิจเอกชน ที่มองว่าผู้รับบริการ คือลูกค้า ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญ การบริการต่อลูกค้าจะต้องมีการให้บริการที่มีความเท่าเทียม สะดวก รวดเร็ว ไม่แบ่งแยก และมีประสิทธิภาพ สร้างความพึงพอใจต่อผู้ที่มาใช้บริการ

บทสรุป

การเปลี่ยนแปลงจากรัฐประศาสนศาสตร์แบบดั้งเดิม (OPA) สู่รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ (NPA) จะเน้นที่ปัจจัยนำเข้าและกระบวนการ ของภาครัฐ เน้นผลลัพธ์คุณภาพการบริการและเครือข่าย หรือที่เรียกกันว่า การพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง มีความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะชี้ให้เห็นว่า การบริหารงานภาครัฐแบบดั้งเดิม หรือประเพณีนิยม (Old Public Administration) เดิมนั้นมีความสนใจต่อการมุ่งปรับปรุงและออกแบบโครงสร้าง และกระบวนการการทำงานขององค์การกำหนดนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติ เน้นปัจจัย ภายในขององค์การเป็นหลัก โดยการจัดโครงสร้างตามลำดับชั้น การบริหารรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ (New Public Administration) จะมุ่งปรับปรุงและออกแบบโครงสร้าง กลไก และการบวนการทำงานขององค์การให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม โดยกำหนดจุดเน้นคือ ให้ความสำคัญต่อปัญหาสาธารณะและการแก้ไขปัญหาสาธารณะ การศึกษาผลกระทบขององค์การต่อผู้รับบริการ และผลกระทบของผู้รับบริการต่อองค์การ และ การให้ความสำคัญต่อความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการภาครัฐแบบใหม่หรือ รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ เกิดขึ้นจากสาเหตุของระบบบริหารราชการแบบดั้งเดิมนั้น ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่า มีสภาพที่ยังไม่เอื้อต่อการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป เนื่องจากมีความล่าช้า ขาด

ความคล่องตัว ขาดความทันสมัยและไม่ทันต่อเทคโนโลยี มีการปฏิบัติงานโดยยึดหลักระเบียบที่เคร่งครัด ซึ่งปัญหาเหล่านี้ จึงนำไปสู่การบริหารงานภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพ ไม่มีความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ ซึ่งหลายประเทศได้ประสบปัญหาที่มีลักษณะเหมือนกัน การจัดการภาครัฐแบบใหม่ (New Public Management) ที่องค์การภาครัฐได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของโจนาธาน บอสตัน (Jonathan Boston) ที่ได้อธิบายแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีจุดประสงค์หลัก โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทั้งในแง่ของผลผลิต ความคุ้มค่าของเงินรวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ โดยนำเอาเทคนิควิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่เข้ามาใช้มากขึ้นเน้นปัจจัยภายในและภายนอกองค์การความรู้แบบบูรณาการ

เอกสารอ้างอิง

- จิระโชค วีระสย, สุรพล ราชภัณฑารักษ์ และสุรพันธ์ ทับสุวรรณ. (2551). *รัฐศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไชยา เกศารัตน์. (2556). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2551). "ทิศทางและแนวโน้มของรัฐประศาสนศาสตร์" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์* หน้าที่ 15 หน้า 439-476. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. (2552). "ภาพรวมและแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์* หน้าที่ 1 หน้า 1-50. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประโยชน์ ส่งกลิ่น. (2551). *การปฏิรูปการจัดการภาครัฐ: กรณีศึกษาการจัดการภาครัฐแนวใหม่ในประเทศไทยและสิงคโปร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2552). "แนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์* หน้าที่ 2 หน้า 51-86. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระครูปลัดประวิทย์ วรธัมโม. (2565). *รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่กับการพัฒนาที่ยั่งยืน*. วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคล สุวรรณภูมิ, 4(3), 587-599.
- พระมหาโชตนิจพิพนธ์ สุทธิจิตโต (ผลเจริญ). (2560). *แนวทางการศึกษา กรอบแนวคิด และทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์*. คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- พีระ พรนวม. (2544). *ศรัทธาต่อหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน*.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2553). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- สุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2559). *แนวทางการศึกษา กรอบแนวคิด และทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์*. คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- สุวรรณภูมิ. (2565). *วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ*, 4(3). 52-65.
- สถาพร วิชัยรัมย์. (2564). *การพัฒนาระบบราชการไทย สาขารัฐประศาสนศาสตร์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). *การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อิทธิชัย สีดำ. (2560). *สรุปทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ ยุคดั้งเดิม – ปัจจุบัน*. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

- อวยชัย ชบา และทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2556). "แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจและรัฐประศาสนศาสตร์" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร*. หน่วยที่ 8 หน้า 1-37. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2551). *แนวคิดรัฐประศาสนศาสตร์และทฤษฎีระบบราชการ*. กรุงเทพฯ: อีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.
- Henry, N. (1995). *Public Administration and Public Affairs*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall, Inc.
- Waldo, D. (1968). *Public administration in a time of turbulence*. Syracuse: Minnow Brook Conference Proceedings.